

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 12.08.1976, sp. zn. 4 Tz 128/76, ECLI:CZ:NS:1976:4.TZ.128.1976.1

Číslo: 55/1977

Právní věta: Prekonanie odporu, ktorý smeruje k zmareniu oprávneného služobného zákroku (použitie fyzickej sily na predvedenie vodiča motorového vozidla, odôvodnene podozrivého z požitia alkoholických nápojov, ktorý odmieta dobrovoľne sa nechať predviesť a zákroku príslušníkov ZNB sa vzpiera), je právom i povinnosťou príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti (§ 32 odst. 1 zák. č. 40/1974 Zb.). Preto nutná obrana proti takémuto zákroku príslušníkov ZNB nie je prípustná a použitie násilia na zamedzenie zákroku treba považovať za trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 155 odst. 1 Tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 12.08.1976

Spisová značka: 4 Tz 128/76

Číslo rozhodnutí: 55

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Nutná obrana, Útok na veřejného činitele

Předpisy: 40/1974 Sb. § 32 odst. 1 140/1961 Sb. § 155 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 55/1977 sb. rozh.

Prekonanie odporu, ktorý smeruje k zmareniu oprávneného služobného zákroku (použitie fyzickej sily na predvedenie vodiča motorového vozidla, odôvodnene podozrivého z požitia alkoholických nápojov, ktorý odmieta dobrovoľne sa nechať predviesť a zákroku príslušníkov ZNB sa vzpiera), je právom i povinnosťou príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti (§ 32 odst. 1 zák. č. 40/1974 Zb.). Preto nutná obrana proti takémuto zákroku príslušníkov ZNB nie je prípustná a použitie násilia na zamedzenie zákroku treba považovať za trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 155 odst. 1 Tr. zák.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 12. 8. 1976 sp. zn. [4 Tz 128/76](#).)

Na základe sťažnosti pre porušenia zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR v neprospech obvineného T. R. v lehote uvedenej v § 272 Tr. por., Najvyšší súd SSR zrušil rozsudok Okresného súdu v Trebišove z 29. decembra 1975 sp. zn. 3 T 1089/75 a okresnému súdu prikázal, aby vec znova

prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Okresný prokurátor v Trebišove podal na obvineného T. R. obžalobu pre trestné činy útoku na verejného činiteľa podľa § 155 odst. 1 písm. b) Tr. zák. a podľa § 156 odst. 1 písm. a) a odst. 2 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 19. apríla 1975 okolo 21.00 hodiny v Kráľovskom Chlmci, keď ho príslušníci VB kontrolovali vulgárne im nadával, vyhrážal sa im zabitím a kopol nadpráp. VB P. do nohy preto, že proti nemu zakročil.

Okresný súd v Trebišove uznal rozsudkom z 29. decembra 1975 sp. zn. 3 T 1089/75 obvineného T. R. za vinného z trestného činu útoku na verejného činiteľa podľa § 156 odst. 1 písm. a) a odst. 2 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 19. apríla 1975 okolo 21.00 hodiny v Kráľovskom Chlmci, keď ho príslušníci VB kontrolovali, či ako vodič osobného motorového vozidla nepožil alkoholické nápoje, vulgárne nadával a vyhrážal sa príslušníkovi VB stržm. D. a nadpráp. P., pretože proti nemu zakročili. Na základe § 156 odst. 2, § 43 odst. 1 a § 44 odst. 3 Tr. zák. mu uložil trest nápravného opatrenia v trvaní piatich mesiacov s 15 zrážkou z odmeny za prácu. Podľa § 226 písm. c) Tr. por. obvinený T. R. bol oslobodený spod obžaloby pre trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 155 odst. 1 písm. b) Tr. zák., ktorého sa údajne dopustil tak, že 19. apríla 1975 okolo 21.00 hodiny v Kráľovskom Chlmci pri tej istej príležitosti kopol do nohy nadpráp. VB A. P.

Tento rozsudok sa stal právoplatným 20. januára 1976.

Proti tomuto právoplatnému rozsudku podal generálny prokurátor SSR v šesťmesačnej lehote uvedenej v § 272 Tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona v neprospech obvineného R. Navrhol Najvyššiemu súdu SSR, aby vyslovil, že napadnutým rozsudkom bol porušený zákon v prospech obvineného v ustanoveniach § 2 odst. 5 a 6 a § 226 písm. c) Tr. por., ako aj § 23 odst. 1, § 31 odst. 1 a § 43 odst. 1 Tr. zák., aby napadnutý rozsudok zrušil a prikázal Okresnému súdu v Trebišove vec v potrebnom rozsahu znovu prejednať a rozhodnúť. Uviedol, že vzhľadom na povahu žalovanej veci bolo potrebné vypočúť na hlavnom pojednávaní ako svedkov Š. B. a MUDr. Č., ktorých výpoveď bola len prečítaná, ako aj M. B. na neprístojné správanie sa obvineného voči orgánom VB. Obvinený javil príznaky požitia alkoholického nápoja pred vedením motorového vozidla, pričom orgány prípravného konania nezistovali, či obvinený nemal byť stíhaný aj pre trestný čin opilstva podľa § 201 Tr. zák. Okresný súd konal nesprávne, keď pri uznaní obvineného za vinného z trestných činov podľa § 156 odst. 1 a 2 Tr. zák. uložil obvinenému trest podľa sadzby § 156 odst. 2 Tr. zák., hoci táto je miernejšia ako trestná sadzba podľa § 156 odst. 1 Tr. zák. Tým porušil ustanovenie § 35 odst. 1 Tr. zák. Pri ukladaní trestu súd nedostatočne prihliadol na to, že obvinenému už bol v roku 1973 uložený trest nápravného opatrenia a že obvinený vedie neusporiadaný rodinný život. V dôsledku týchto skutočností uložený trest nápravného opatrenia je v zrejmom nepomere k stupňu nebezpečnosti spáchaného činu pre spoločnosť a v zrejmom rozpore s účelom trestu.

Najvyšší súd SSR na podklade podanej sťažnosti pre porušenie zákona preskúmal podľa § 267 odst. 1 Tr. por. všetky výroky napadnutého rozsudku, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že zákon bol porušený.

Okresný súd porušil zákon v prvom rade v tom, že považoval za jeden trestný čin útoku na verejného činiteľa dva trestné činy, a to jeden podľa § 156 odst. 1 Tr. zák. a druhý podľa § 156 odst. 2 Tr. zák. Trestný čin podľa § 156 odst. 2 Tr. zák. je v pomere k trestnému činu podľa § 156 odst. 1 Tr. zák. samostatným trestným činom. Pritom jednočinný súbeh týchto dvoch trestných činov je možný.

Z toho potom vyplýva, že ak uzná súd obvineného za vinného z obidvoch týchto trestných činov, musí pri uložení trestu použiť ustanovenie § 35 odst. 1 Tr. zák. a uložiť obvinenému úhrnný trest. Úhrnný

trest sa uloží podľa toho zákonného ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na trestný čin najprísnejšie trestný. Trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 156 odst. 1 Tr. zák. sa trestá odňatím slobody až na dva roky alebo nápravným opatrením. Trestný čin podľa § 156 odst. 2 Tr. zák. sa trestá odňatím slobody až na jeden rok alebo nápravným opatrením, alebo peňažným trestom. Trestný čin podľa § 156 odst. 1 Tr. zák. je teda prísnejšie trestný než trestný čin podľa § 156 odst. 2 Tr. zák. Keď okresný súd uznal obvineného za vinného z obidvoch týchto trestných činov, mal uložiť vzhľadom na § 35 odst. 1 Tr. zák. úhrnný trest podľa § 156 odst. 1 Tr. zák. Keď mu uložil trest podľa § 156 odst. 2 Tr. zák., porušil zákon v tomto ustanovení.

Pokiaľ ide o oslobodzujúcu časť rozsudku, bol ňou porušený zákon v ustanovení § 226 písm. c) Tr. por.

Postup podľa § 226 Tr. por. by prichádzal do úvahy len vtedy, keby kopnutie príslušníka VB P. bolo možné považovať za samostatný skutok, ktorý nesúvisí s ostatným jeho konaním, t. j. s jeho fyzickými i verbálnymi útokmi proti hliadke VB, ktoré sú predmetom obžaloby. Všetky útoky obvineného voči hliadke VB, vrátane kopnutia príslušníka VB P., však tvoria jediný skutok. Preto ide v danom prípade o jednočinný súbeh viacerých trestných činov. Ak podľa názoru okresného súdu kopnutie príslušníka VB P. nie je trestným činom, mal iba pominúť kvalifikáciu podľa § 155 odst. 1 písm. b) Tr. zák. a nemal vysloviť samostatný oslobodzujúci výrok podľa § 226 Tr. por. Vyplýva to z princípu nedeliteľnosti skutku (§ 11 odst. 1 písm. f/, g, h) , § 277 a i. Tr. por.), z ktorého vyplýva, že pre ten istý skutok nemožno obvineného súčasne odsúdiť i oslobodiť, prípadne zastaviť trestné stíhanie. Keď už však okresný súd obvineného oslobodil, v nijakom prípade neprichádzalo do úvahy použitie ustanovenia § 226 písm. c) Tr. por., podľa ktorého súd oslobodí obvineného spod obžaloby, ak nebolo dokázané, že skutok spáchal obvinený. Okresný súd argumentoval tak, že obvinený síce kopol príslušníka VB P. do nohy, ale nie úmyselne, a že ho mohol zasiahnuť neúmyselne vtedy, keď sa bránil rukami a kopal nohami, aby zabránil násilnému predvedeniu. Okresný súd teda vychádzal z predpokladu, že sa skutok stal i že ho spáchal obvinený, ale že tento skutok nie je trestným činom. Keby bol tento skutok samostatným skutkom, prichádzalo by do úvahy použitie ustanovenia § 226 písm. b) a nie § 226 písm. c) Tr. por.

Avšak ani jeden ani druhý dôvod oslobodenia obvineného neobstojí a takisto nie je na mieste ani opomenutie viny obvineného z trestného činu podľa § 155 odst. 1 písm. b) Tr. zák.

Príslušník VB A. P. spolu s ďalším príslušníkom D. vykonávali dopravnú službu v Kráľovskom Chlmci. Pri kontrole motorových vozidiel zastavili aj osobné auto, ktoré viedol obvinený T. R. Obvinený odoprel vykonať dychovú skúšku na dôkaz, či pred jazdou požil alkoholické nápoje. Neposlúchol výzvu hliadky VB a nevystúpil z auta. Po trojnásobnom opakovaní výzvy ho príslušníci VB z auta vytiahli. Pri predvádzaní na strážnicu, kde sa mala vykonať skúška detekčnou trubicou, aby sa zistilo, či obvinený pil pred jazdou alkoholické nápoje, obvinený kopol poškodeného P. do stehna ľavej nohy nad kolenom a neskôr počas cesty k lekárovi, kam ho príslušníci VB odvádzali na odber krvi, začal rozhadzovať rukami, kopať nohami, pričom nohami znova zasiahol poškodeného P. nad kolenami po stehnách oboch nôh.

Príslušníci VB právom zisťovali, či obvinený požil alkoholické nápoje, keď aj on sám povedal, že pred cestou vypil tri poldeci vodky. Tedy vykonávali svoju povinnosť.

Podľa § 32 odst. 1 Zákona o ZNB v záujme ochrany verejného poriadku, najmä na odvrátenie útoku na seba alebo na inú osobu pri služobných zákrokoch proti výtržníkom a iným nebezpečným osobám alebo na prekonanie odporu, ktorý smeruje k zmareniu služobného zákroku, úkonu alebo výzvy, ako aj na zabránenie útoku zaistenej alebo predvádzanej osoby, sú príslušníci Zboru národnej bezpečnosti oprávnení použiť hmaty a chvaty sebaobrany, slzotvorný prostriedok, obušok, putá, služobného psa, prúd vody, vytlačanie vozidlami, úder zbraňou, výstrahu a varovný výstrel do

vzduchu.

Keď obvinený odoprel splniť výzvu príslušníkov ZNB, aby ich nasledoval za účelom zistenia, či požil pred vedením motorového vozidla alkoholické nápoje a tak sa znažil mariť služobný zákrok, orgány ZNB právom proti nemu zakročili v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia.

Keď potom obvinený použil násilie, aby zmaril zákrok členov VB, „bránil sa rukami i nohami“, nemožno toto jeho konanie považovať za obranu, lebo táto bola nelegálna a smerovala proti legálne uskutočnenému zákroku orgánov VB. Preto nemôže ospravedlniť čin obvineného tvrdenie uvedené v napadnutom rozsudku, že sa bránil, aby nebol násilím predvádzaný, teda kopal nohami, bránil sa rukami, aby sa takto vytrhol a ušiel preč. Bolo povinnosťou obvineného poslúchnuť výzvu orgánov VB, ktorí proti nemu odôvodnene zakročili a postupovali podľa zákona, mal s nimi odísť na strážnicu a nie použiť násilie, aby prekazil riadne plnenie povinnosti hliadky VB.

Preto konanie obvineného nemožno považovať za nutnú obranu podľa § 13 Tr. zák., lebo úkon členov ZNB vykonaný podľa zákona, aj keď má povahu násilného úkonu, je konaním zákonom dovoleným, ba prikázaným. Preto čin obvineného, kopanie člena hliadky VB P. treba považovať za násilie v zmysle § 155 odst. 1 Tr. zák.